

Goede Mannen door Arnon Grunberg

Vertaling fragmenten voor Het Letterenfonds

Doeltaal: Mandarijn Chinese (bedoeld voor Taiwan[TW])

Vertaler: Jerry Kuo t.c.jerrykuo@kualanx.nl / t.c.jerrykuo@gmail.com

Inhoud

Fragment 1: Oorspronkelijke tekst blz. 177 t/m 184	----- 2
Fragment 2: Oorspronkelijke tekst blz. 358 t/m 364	----- 7
Vertaling van Fragment 1 (blz. 177 t/m 184)	----- 11
Vertaling van Fragment 2 (blz. 358 t/m 364)	----- 15

Fragment 1

Oorspronkelijke tekst blz. 177 t/m 184

De oude man hief zijn hand op. Hij maakte bewegingen met zijn kaak. Zijn tanden leken niet goed in zijn mond te zitten en nu probeerde hij met tong- en kaakbewegingen ze op de juiste plaats te krijgen.

‘Dit is mijn vrouw,’ zei de Pool.

De boer zwaaide met zijn hand, vermoedelijk om het bezoek duidelijk te maken dat het stil moest zijn, dat het nog niet aan de beurt was om te spreken. Hier sprak je slechts als je gevraagd werd te spreken.

Eindelijk lukte het de boer om iets te zeggen. ‘Ik weet wie ze is,’ zei hij licht hijgend. En hij wees op twee knipsels die op de tafel lagen. De rouwadvertentie, discreet en toch weer niet.

‘Dus nu is het ook met het eenzame meisje afgelopen,’ zei de boer en het klonk alsof het hem speet.

‘Welk meisje?’ vroeg Wen.

‘De pony,’ zei de boer, ‘het eenzaamste meisje op deze boerderij.’ Hij lachte moeizaam, alsof ook het lachen hem pijn deed.

‘Leeft u hier alleen?’ vroeg Wen nadat de boer was stilgevallen. ‘Hebt u geen hulp?’

Het oude tafellaken, voor zover dat woord klopte, was vervangen door iets wat nog meer dan het vorige op een vloerkleed leek.

De boer lachte weer, de vraag leek hem te amuseren. ‘Leef ik alleen?’ vroeg hij. Toen verhief hij zijn stem. ‘Heb ik geen hulp?’ riep hij met onvermoede kracht.

De Pool moest denken aan de vrouw die boven in haar kamer lag en dat de mensenknecht hem had verteld dat de boer en zijn vrouw communiceerden door op de muur te kloppen. De oude man begon te hoesten en daarna probeerde hij weer met tong- en kaakbewegingen zijn tanden op de juiste plaats te krijgen. Het bezoek zweeg en de Pool beseftte dat er ook een voordeel zat aan de dood die liefde was – dat hij hier niet meer hoefde te komen. Zijn vrouw pakte zijn hand en kneep erin. Ze kon slecht tegen verval, ook menselijk verval.

‘Ik heb kinderen,’ zei de boer, ‘die komen een paar keer per jaar naar mij kijken. U hebt een kind verloren.’ Hij tikte met zijn vingers op tafel waar de knipsels lagen. ‘U vraagt zich af: waarom komen de kinderen niet vaker naar de oude man kijken? Omdat ze een hekel aan hem hebben. Mensen zijn vreemde wezens. Ik heb de koeien altijd minder vreemd gevonden dan mensen. Soms wordt er een kalfje doodgetrapt, daar maken de koeien geen drama van.’

Wen kneept nu harder in zijn hand en ze zei: ‘Mensen zijn geen koeien. Onze jongen is geen doodgetrapt kalfje. We zijn u dankbaar dat hij hier kon komen, dat hij hier iets vond wat hij kennelijk elders niet kon vinden. Maar we hebben de deur naar het verleden gesloten. Wij moeten verder. We hebben nog een zoon. Borys heeft nooit iets over u verteld en ik wilde toch zien wie de boer was waar hij bijna dagelijks heen fietste.’

Ze was welbespraakt, dat kwam ook door de kleuters. Met schreeuwen kwam je niet ver. Het viel hem op dat ze tegen de boer praatte zoals ze ook tegen ouders van kleuters kon praten. Het was haar stem als ze zich eigenlijk ergerde. Ze liet de Pool niet los, ze drukte zijn hand tegen haar zij.

Alsof ze aan de boer wilde laten zien: kijk dit is mijn man, niet altijd makkelijk, soms een last, maar ik zal de last blijven dragen.

‘Uw zoon,’ zei de boer en zijn handen rustten op tafel, op de knipsels. Even dacht de Pool dat die knipsels daar altijd op tafel lagen en dat gaf hem een onbehaaglijk gevoel. ‘Uw zoon zag ik bijna nooit, hij ging regelrecht naar de stal en van de stal weer naar huis. Een paar keer is hij hierbinnen geweest. Ik bood hem een snoepje aan, maar hij wilde geen snoepje. Een reepje chocolade wilde hij ook niet. Ik zei: neem een reep jongen, een lekkere reep. Nee. Ik zag het meteen: hij is doodongelukkig. Ik zie aura’s, bij dieren en bij mensen. Ik haalde de zieke kalveren er zo tussenuit. Ik zag de kleur van zijn ziekte. Felgeel. Zo fel dat ik moest wegstijgen. Mijn vader had het ook. Die werd er gek van. Hij nam het persoonlijk. Dat de mensen ziek zijn. Ik niet. Ik kan er niets aan doen dat ze ziek zijn. Ik heb ze niet ziek gemaakt. Dat wilde ik u vertellen. Dat het zo beter is. Met zo’n aura kun je niet in het leven staan. Ik heb nog geprobeerd te helpen. Ik heb geneeskrachtige handen. Maar het was te laat. Dat wilde ik zeggen. Dat u vrede hebt.’

Wen zei: ‘Ik wil niet dat u zo over ons kind praat. De kleur van zijn ziekte. Zijn aura. Hij was niet ziek. U weet niets over hem.’

De boer lachte weer. Hij rochelde, spooft iets in een zakdoek. ‘Hij was niet ziek,’ zei hij. ‘Dat denken ze altijd. Ze geloven me niet. De mensen willen het niet weten. Ik zie jullie kleuren ook en ik zeg: doe er iets aan voor het te laat is.’

De Pool hoorde hoe een auto het erf op reed. Zijn vrouw bleef hem maar knijpen. Uit liefde. De wanhoop die liefde heet.

‘Dat is mijn mensenknecht,’ zei de boer. Voor het eerst deze middag klonk de boer angstig. Er viel een stilte. Zijn agressieve vrolijkheid, zijn behoefte anderen te confronteren met waarheden en aura’s, het was allemaal verdwenen.

‘Uw oren doen het nog goed,’ zei de Pool en zijn vrouw krabbelde hem een beetje over zijn achterhoofd zoals je een hond over zijn vacht krabbelt.

‘Ja, mijn oren doen het nog goed,’ antwoordde de boer. ‘Iets moet het toch goed doen. En weet je wat mijn geheim is? Nooit schoonmaken. Gaan je oren kapot van. En nooit naar concerten. Gaan ze ook kapot van. Mijn kinderen wilden me meenemen. Ik heb het geweigerd. Wat door de radio aan muziek dit huis binnenkwam vond ik mooi zat. Mijn oudste is nu doof.’

De Pool hoorde de mensenknecht door de keuken lopen. Toen kwam hij binnen, beter verzorgd dan de dierenknecht maar ook broodmager. Hij had een plastic tas bij zich die hij meteen openmaakte.

‘Babi pangang,’ waren de eerste woorden van de mensenknecht, ‘dat vind je toch lekker?’

De knecht haalde babi pangang en rijst uit de plastic tas en zette de bakken op de kranten en de uitgeknipte rouwadvertentie, een noodlottig ongeval, zo werd het genoemd, zo wilde de Pool het ook noemen.

‘Nee,’ zei de boer.

Pas daarna richtte de mensenknecht zich tot het bezoek, hij vroeg: ‘Alles goed?’ Vervolgens richtte hij zich tot Wen: ‘Ik kom hier af en toe helpen. ’s Ochtends. ’s Avonds. Rond etenstijd. Het is nog vroeg, de boer eet vroeg. Meestal kom ik zelf, een enkele keer komt een collega.’

‘Ja,’ zei de boer. ‘Ik eet vroeg. En met tegenzin.’

‘Onzin,’ zei de mensenknecht. ‘Het gaat er steeds beter in.’

De man ging zitten. Hij hing zijn jas over de stoel, haalde plastic handschoenen uit de tas, handschoenen die de Pool aan het ziekenhuis deden denken.

‘De boer noemt me mensenknecht,’ zei de mensenknecht, ‘en daarom ben ik op het idee gekomen om mezelf ook maar zo te noemen.’

Hij trok de handschoen aan en wurmde twee, drie vingers in de mond van de boer. ‘Even kijken of alles nog goed zit,’ zei de mensenknecht. ‘Anders stikt-ie. Jullie mogen best gaan zitten. Jullie mogen er best bij blijven, het is even een operatie, de boer voederen, maar het is geen geheim.’

‘Nee,’ zei de Pool. ‘We blijven wel staan. We moeten zo weer weg.’

De mensenknecht haalde plastic bestek uit de tas en begon de boer te voeren die tijdens het eten zuchtte en steunde en af en toe ook met zijn hand zwaaide alsof hij weer mensen het zwijgen wilde opleggen, terwijl niemand praatte. Af en toe riep de boer: ‘Genoeg.’ Maar de mensenknecht antwoordde resoluut: ‘Nee, we eten nog even door.’ Aan de linkerhand van de mensenknecht zat nog altijd een plastic handschoen.

De Pool begreep niet waarom zijn vrouw geen aanstalten maakte om te gaan. Ze bleef gefascineerd kijken, alsof ze nog nooit had gezien hoe iemand gevoerd werd. ‘Hij kan zelf eten,’ zei de mensenknecht terwijl hij wat rijst in de mond van de boer stopte, ‘maar hij doet het niet, daarom heeft hij me ingehuurd. Beter gezegd, zijn kinderen hebben me ingehuurd, want zij hebben geen tijd. En ze wonen ook niet in de buurt.’

De boer leek wat te willen zeggen, maar de mensenknecht hield zijn hand voor de mond van de boer. ‘Anders spuugt hij het uit, dat is zonde.’

Wen leek zich niet los te kunnen maken van dit schouwspel, ze staaarde naar de mensenknecht, zo’n schouwspel had ze kennelijk niet eerder gezien.

Met een papieren servetje werd over de mond van de boer gewreven, waardoor hij er nog hulpelozer uitzag dan tijdens het voeren en met terugwerkende kracht kon je bijna niet anders dan de man vergeven dat hij over de aura van hun jongen had gesproken.

‘Ik werk buiten de reguliere zorgverlening om,’ zei de mensenknecht. ‘Ik kom ook bij dementerenden die op maat gesneden verzorging willen. Die konden vaak mijn naam niet onthouden. Martin. Laurens. David. Ik was elke keer weer iemand anders, maar mensenknecht konden ze wel onthouden en daarom ben ik de mensenknecht en niets anders. Ik heb Ruud op mijn visitekaartje doorgestreept.’ Terwijl hij de plastic lepel nog in de mond van de boer hield viste hij een visitekaartje uit zijn broekzak en overhandigde die met enige moeite aan Wen.

Ze keken ernaar. ‘Mensenknecht’, stond op het kaartje. Daaronder een doorgestreepte naam en daar weer onder een e-mailadres en een telefoonnummer.

‘Hulp,’ zei Ruud de mensenknecht terwijl hij wat vlees in de mond van de boer stopte, ‘gaat altijd van boven naar beneden. Jullie hebben hulp nodig en daar komt de hulpverlener, die geeft iets, daarom zijn jullie de mindere van de hulpverlener. Dat vinden veel mensen niet prettig, die willen niet dat er op hen wordt neergekeken door de hulpverlener en in dat gat ben ik gesprongen. Ik maak me klein, de mensenknecht maakt zich piepklein. Kijk maar op me neer, zegt de mensenknecht. Dat is niet erg. Dat mag. Ik ben er om te verzorgen. En dat is voor niemand een pretje. De mensen willen zichzelf verzorgen. Ze zijn geen baby’s. Maar dat gaat niet altijd. En ze willen het ook niet echt.’

Hij veegde de mond van de boer af. 'Is het lekker?' vroeg de mensenknecht.

'Nee,' zei de boer.

'Hij vindt weinig meer lekker,' zei de mensenknecht opgewekt en hij stopte wat rijst in de mond van de oude man, 'maar hij wil niet opgeven, is het niet, je wil niet opgeven?'

De mensenknecht wachtte even tot de oude man het eten had doorgeslikt en toen zei de boer: 'Dat zouden ze willen, mijn kinderen, dat ik opgeef. Nooit.'

De mensenknecht knikte. 'Hij denkt dat zijn kinderen hem haten, hij leeft om zijn kinderen dwars te zitten omdat hij denkt dat ze zullen juichen als hij eindelijk doodgaat en hij gunt hun dat gejuich niet, heeft hun vermoedelijk nooit veel gejuich gegund. Maar ze betalen mij veel geld om hem in leven te houden, dat zouden ze niet doen als ze niet van hun vader hielden. Ik word nog niet vergoed door de ziektekostenverzekeringen. Die tijd zal komen, nu is het nog niet zover. Als je arm bent komt de mensenknecht niet voorbij, dat is spijtig maar zo is het. Nog niet, zeg ik er met nadruk achteraan. In de toekomst heeft iedereen zijn eigen mensenknecht. Je leeft toch omdat je het je kinderen niet gunt?'

De boer knikte.

De Pool kon zich nu niet meer bedwingen. 'En straks ga je naar boven?' vroeg hij.

'Zeker,' zei de mensenknecht. 'Dan geef ik mevrouw eten. Soms klopt hij op de muur. Klopt hij één keer dan betekent dat: ik hou van je, twee keer kloppen betekent: ik haat je. Soms haat je je vrouw, soms hou je van haar. Niet?' Even gaf de mensenknecht liefkozend tikjes op de rug van de boer alsof de man een levensgrote baby was die een boertje moest laten.

De boer knikte. Hij manoeuvreerde zijn rolstoel in de richting van de muur achter hem en klopte twee keer hard op de muur.

'Je bent nog niet klaar met eten,' zei de mensenknecht.

De oude man manoeuvreerde zijn rolstoel weer in de richting van de tafel waar de mensenknecht al klaarzat met de lepel, maar de boer duwde de lepel weg. Er kwam nu een piepend geluid uit zijn neus.

'U doet het zo professioneel en liefdevol,' zei Wen. 'Ik heb dat ook weleens anders gezien.'

'We moeten naar huis,' zei de Pool. 'De pony gaat weg, dus je zult ons hier niet meer zien.'

Hij maakte zich los van zijn vrouw en liep om de tafel naar de mensenknecht toe.

Zijn vrouw volgde hem aarzelend. Ze was lief, hij wist het zeker, zijn vrouw was lief en zou dat altijd blijven.

'Jullie hebben mijn nummer,' zei de mensenknecht. 'Als jullie nog iemand weten die van mijn diensten gebruik wil maken? Ik sta niet boven de hulpbehoevenden, diep vanbinnen ben ik ook een hulpbehoevende, als je goed kijkt zijn er alleen hulpbehoevenden. Daarom hebben we mensenknechten nodig.'

'Denkt u,' vroeg Wen, 'dat u mensen ook zou kunnen helpen met leven?'

'Hoe bedoelt u?'

'Dat mensen kunnen zeggen: vandaag leeft de mensenknecht voor me, ik doe het vandaag even niet, ik kan het vandaag niet.'

De mensenknecht schudde zijn hoofd. 'Het blijft hulpverlening, genieten moeten de mensen voorlopig nog zelf doen.'

Terwijl het afscheidsritueel zich voltrok had de boer zich in zijn rolstoel weer van de tafel af gemanoeuvreerd en klopte twee keer hard op de muur.

De mensenknecht onderbrak het afscheidsritueel. Hij keek vertederd naar de boer. 'Ik vind het zo mooi,' zei hij, 'dat mensen op die leeftijd met zoveel hartstocht communiceren.'

Fragment 2

Oorspronkelijke tekst blz. 358 t/m 364

De vrouw van Beckers stierf eindelijk echt. Ze was nu niet alleen dood voor de Pool, ze was voor iedereen dood, ook voor haar eigen man en voor de Fransman die haar nooit had opgehaald. En hoewel de Pool dat even een opluchting had geleken, dat ze dood was voor iedereen, viel haar echte dood hem toch tegen. Van opluchting was geen sprake. Hij kon zich nog goed herinneren dat zijn leven, hoe kortstondig ook, om de vrouw van Beckers had gedraaid en om de belofte van troost die ze had gedaan. Tien jaar lag er tussen de ene en de andere dood, maar het leek niets. Het was meer dat met het echte sterven van de vrouw van Beckers de liefde, voor zover die iets anders was dan een plicht die hij met graagte vervulde, voor altijd uit zijn leven verdwenen leek te zijn.

De Pool ging naar de begrafenis omdat alle mannen van de C-ploeg erheen gingen en hij wist zich geen houding te geven, want hij was onzeker over zijn positie. Hoe stond hij daar? Als brandweerman of toch als vriend van de dode? Ten slotte leek het hem het beste om daar te staan als een lid van de C-ploeg, als een van de mannen. En hij deed zijn best tijdens de toespraken niet aan de Fransman te denken, al kon hij het niet nalaten om zich heen te kijken om te zien of die er niet toch stiekem zat.

Zijn Wen kwam evenmin terug. De verliefdheid bleek duurzaam, al sprak ze er weinig over tijdens de spaarzame keren dat ze hem belde en hij wilde er niet naar vragen. Vooral wilde hij niet de indruk wekken dat hij jaloers of gekwetst was. Als de liefde van God – die hij achter zich had gelaten, daar niet van – hem iets had geleerd was het dit: hoe dieper de wond hoe groter de liefde.

‘Dat wil jij toch ook niet?’ zei Wen via de telefoon. ‘Dat we het nog een keer proberen terwijl we weten hoe dat afloopt.’

Hij was te trots om aan te dringen, te bang, ook dat. Daarom zei hij: ‘Nee, dat wil ik ook niet.’ De scheiding was zo definitief als de dood.

Ze was heel vriendelijk, bijna lief, maar als er nog twijfel had bestaan dan had die haar verlaten. Alle twijfel had haar verlaten en dat maakte haar gelukkiger. De Pool hoorde het aan, zonder paniek, hooguit met het onbestemde gevoel dat het leven een teleurstellende aangelegenheid kon zijn. Ze hadden een paar teleurstellende jaren achter zich, toch waren er ook gelukkige maanden en jaren geweest.

Bij het volgende telefoongesprek vroeg Wen of ze de scheiding zonder een advocaat konden regelen, gewoon met een mediator, een vriendelijke scheiding. Ze hielden immers van elkaar?

Een vriendelijke scheiding, dat leek de Pool wel wat. Hij wilde niet scheiden, het had van hem niet gehoeven maar hij wilde zich er ook niet tegen verweren, omdat hij wist dat het zinloos was. En ja, hij hield van haar. Er was pijn, al was hij zo aan pijn gewend geraakt dat hij die nauwelijks opmerkte. De pijn – een 5,5 op een schaal van 10 – was zijn vriend.

Een week later ging hij met zijn Wen die eigenlijk zijn Wen niet meer was naar het café waar hij ooit met de vrouw van Beckers had gezeten. Hij had voorgesteld niet uitsluitend te bellen, elkaar ook te zien, dat maakte het makkelijker. Toen ze daar in dat café zaten vroeg hij nog een keer, omdat ze van elkaar hielden, of Wen nu weer wist wie ze was. Dat soort dingen mocht hij wel vragen. Ze zei niets en hij drong aan. Hij wilde een antwoord want daarom was ze weggegaan, omdat ze niet meer wist wie ze was. Nu moest ze het zeggen, wie ze was. Hij pakte haar hand, hij merkte dat haar dat ongemakkelijk maakte en toen trok hij zijn hand weer terug.

‘Het zal nog een tijd duren,’ zei ze. ‘Ik weet het nog steeds niet precies. En hoe gaat het met jou?’

‘Het gaat.’ De Pool roerde in zijn koffie. ‘Het gaat. Ik mis je en het is niet makkelijk met de jongen, dat heeft tijd nodig.’

Jurek, de overgeblevene, zat met zijn vader in een te groot huis en beperkte gesprekken tot een minimum. Opgroeien was niet makkelijk, niet voor degene die het moest doen en niet voor de mensen die in de buurt waren. Een scheiding maakte het niet beter. De overgebleven jongen wilde niet gestoord worden in de bezigheid die mensen soms zo vanzelfsprekend ‘groter worden’ noemden. Hij deed het alleen, hij wilde het alleen blijven doen.

‘Het huis is leeg... Je bent toch nog weggegaan.’ Het klonk als een verwijt en zo wilde de Pool het niet laten klinken. Er was een nieuwe situatie ontstaan, daaraan moesten ze wennen. Ze had altijd gezegd: spreek over je gevoelens. En hij had nooit begrepen waarom je over gevoelens moest spreken. Je had ze, was dat niet genoeg? En nu hij erover had gesproken, om haar een plezier te doen, merkte hij meteen welke misverstanden dat spreken kon oproepen.

‘Ik ben niet tóch nóg weggegaan. Het heeft niets te maken met wat er is gebeurd, lang geleden. Daar zijn we overheen, niet?’

‘Ja, daar zijn we overheen.’ De Pool wilde nog iets zeggen, weer haar hand pakken, niet om haar de liefde te verklaren maar om zijn genegenheid te laten blijken. Zijn betrokkenheid, om te laten zien dat hij een goede ex kon zijn.

‘Ik moet zo weer gaan,’ zei ze. ‘Ik ga naar het theater. We moeten ook aan Jurek denken. Mist hij me?’

‘Hij zegt weinig,’ zei de Pool.

‘Als ik hem bel dan moet ik elk woord uit hem trekken.’

‘Ja, wat wil je. Jij bent weggegaan. Hij voelt zich afgewezen.’

‘Hij hoeft me niet te missen. Dat vraag ik niet. Ik heb jullie verlaten. Hij mag best boos zijn.’ Toch klonk zijn vrouw teleurgesteld. Niet gemist worden is gruwelijk voor hen die zich geliefd willen wanen.

Zoals de Janowski’s eerst probeerden te leven alsof ze nooit een jongen hadden gehad die onder de trein was gekomen, zo probeerden vader en zoon nu te leven alsof er nooit een moeder was geweest, alsof ze altijd al voorbestemd waren met z’n tweeën opgescheept te zitten.

‘Wat ga je eigenlijk zien in het theater?’ vroeg de Pool.

‘Cabaret. De cabaretier die van die harde grappen maakt. Ik ben wel toe aan een paar harde grappen.’

De Pool vroeg om de rekening.

‘Straks,’ zei ze, ‘als alles is geregeld dan is hij twee weken bij mij, twee weken bij jou. Dan zal hij wel spraakzamer worden. Als ze ouder worden gaan ze weer praten. En jij komt er ook vast bovenop.’

‘Men heeft mijn zoon van mij afgenomen, Borys. En jij bent van mij afgenomen,’ zei de Pool. ‘Maar ik kijk naar wat ik heb. Jurek. Een huis, werk. Voeten, handen, benen, armen, ogen, ik heb heel veel. Zo zie ik het. Ik ben een gezegend mens.’

Wen betaalde de rekening. Hij wilde het doen maar ze was hem voor.

'Jij moet nu ook aan een nieuw leven beginnen,' zei Wen toen ze buiten stonden en hij zich vernederd voelde omdat ze de rekening had betaald. Zelfs dat gunde ze hem niet, zelfs die kleine geste weigerde ze aan te nemen. 'Het is belangrijk dat je dat gaat doen.'

Even voelde hij de aanvechting te zeggen dat ze zich niet met zijn leven moest bemoeien. Dat zei hij niet, hij mompelde alleen: 'Ik kijk wel.'

Terwijl hij driftig naar huis liep besloot de Pool dat ze gelijk had. Hij moest een nieuw leven opbouwen. Het oude was voorbij, het nieuwe moest beginnen, de andere mogelijkheid was sterven en daar was hij te jong voor.

Toen hij die avond aan tafel zat, hij had wat eten gehaald bij de Thai, kippensoep voor de jongen, groenteloempia's en een vegetarische curry voor zichzelf, zei hij tegen Jurek: 'Mama komt niet terug. Ik weet het nu zeker.'

'O.'

'Ik bedoel, je zult haar vaak zien maar niet in dit huis.'

'Wist ik al.'

'Wat vind je daarvan?'

'Best,' zei de overgebleven jongen. 'Je hebt haar weggepest. Zei ik toch.'

'Best?' De Pool verhief zijn stem. 'Je moeder gaat weg en jij vindt alles best. Niets kan je wat schelen. Dat maakt me razend.'

'Als je moet uitrazen dan moet je dat doen,' zei Jurek.

De Pool ademde een paar keer diep in. Toen zei hij: 'Ik denk dat ik een vrouw ga zoeken.'

'Je gaat wat?' De jongen smulde van zijn Thaise kippensoep. Hij at graag vlees, het liefst uitsluitend. Ook over het eten zei hij weinig, het opgroeien had hem nors en nukkig gemaakt maar van bepaalde gerechten kon hij hoor- en zichtbaar genieten en dat was eveneens een soort liefde, genieten van het eten.

'Ik ga een vrouw zoeken,' herhaalde de Pool langzaam en nadrukkelijk.

Jurek had recht op openheid, op eerlijkheid.

'Good luck, man.'

'Mama is het daarmee eens, ze vindt het een goed idee.'

'Ze is het daarmee eens?' Jurek keek hem aan alsof hij zich dat niet kon voorstellen. Alsof hij zich totaal niet kon voorstellen dat ze zoiets had gezegd.

'Ze is het niet alleen daarmee eens,' herhaalde de Pool. 'Ze heeft het zelf voorgesteld.' Letterlijk had ze het weliswaar niet zo gezegd maar wat kon ze met dat nieuwe leven anders bedoelen dan een nieuwe vrouw? Nieuwe kinderen waren uitgesloten, een nieuwe vrouw lag voor de hand nu de oude ervandoor was gegaan.

'Misschien moet jij haar vragen of zij voor je gaat zoeken?' De jongen lachte even en concentreerde zich toen weer op zijn Thaise kippensoep.

'En wat vind jij ervan?' vroeg de Pool.

‘Kan me niets schelen.’

‘Weet je dat zeker?’

De overgebleven jongen knikte. ‘Ik vind het best.’

De razernij had de Pool verlaten. Hij had zich verzoend met Jurek en zijn pubertaire gelatenheid. Al kon hij zich soms niet aan de indruk onttrekken dat de gelatenheid van Jurek een vorm van niet-leven was, dat ook zijn jongste jongen eigenlijk niet wilde leven. Na de soep en de loempia's was er nog de curry. Ze deelden een bakje met z'n tweeën en voor de zekerheid herhaalde hij wat zijn ex in het café had gezegd. Dat er een regeling zou komen voor Jurek en dat de Pool een nieuwe liefde ging zoeken. Hij vond het belangrijk om dat woord te gebruiken, liefde. ‘Ze komt hier niet meteen wonen,’ zei hij nog, lepelend in de restanten curry. ‘Maar ik ga wel zoeken.’

‘Je gaat zoeken? Zoeken? Doe wat je niet laten kan. Ik geef je niet veel kans, man. Misschien kun je homo worden.’ En toen zette de overgebleven jongen zijn koptelefoon op maar dat mocht niet van de Pool. Niet tijdens het eten. Tijdens het eten werd er niet naar muziek geluisterd via een koptelefoon, al was het dan eten uit een bakje. De jongen gehoorzaamde, iets aan autoriteit had de Pool nog.

Toen ook de curry op was zette hij het bestek en de borden in de afwasmachine en vroeg zich vervolgens af waar hij het beste een vrouw kon zoeken. De vorige had hij niet echt gezocht, hij was erover gestruikeld. Ze had zich aangediend, hij had zich opengesteld. Hoe het precies was gegaan wist hij nauwelijks meer. Wat hij had gedaan en gezegd, hoe hij haar voor zich had gewonnen.

Nu was hij oud, nou ja oud, hij was nog fit, goed verzorgd, kaal maar goed verzorgd, een man op de helft van zijn leven, nog wel zeer bruikbaar, op velerlei manieren. Ja, een zeer bruikbare Pool was hij en dat zou hij tijdens het zoeken ook niet onder stoelen of banken steken. Jurek had ongelijk, hij zou in zijn missie slagen. Hij moest wel actief gaan zoeken. Het ging niet meer vanzelf, voor zover het ooit vanzelf was gegaan. De Pool kon informeren bij collega's hoe zij dat hadden gedaan na de scheiding, alleen schaamde hij zich daarvoor. Er zaten twee gescheiden mannen in de C-ploeg, die hadden allebei nu een vriendin en in de andere ploegen zaten meer gescheiden mannen. Hij had op de kazerne nog niet verteld dat zijn vrouw ervandoor was. Hij stelde het steeds weer uit. Dat ze niet meer wist wie ze was zou hij achterwege laten. Op dergelijke informatie zaten de mannen van de C-ploeg niet te wachten. Zij wisten namelijk wie ze waren en ze konden zich niet voorstellen dat er mensen waren die dat niet wisten.

Vertaling van Fragment 1

(pagina blz.177 t/m 184)

老人舉起了手，下巴動了起來。他的嘴裡的假牙似乎沒放好，現在他試著用舌頭和下顎將它們移動到位。

「這是我太太。」波蘭人說。

農夫揮了揮手，像是明示訪客必須安靜，還沒輪到你說話。在這裡，只有被要求講話時才能講話。

農夫終於有辦法開口說話了。「我知道她是誰。」他輕輕地喘著氣，說道。他指著桌上的兩張剪報。訃聞看似樸素，卻還是有些醒目。

「所以，寂寞女孩的時候也到了，」農夫似乎帶著些微的歉意說。

「什麼女孩？」溫問。

「小馬，」農夫說，「她是這座農場上最孤獨的女孩。」他勉強地笑著，好像笑也會痛似的。

「您一個人住在這裡嗎？」農夫安靜下來以後，溫問道。「沒有人照顧您嗎？」

本來那張舊桌布——如果可以稱它為桌布的話——現在被一塊沒那麼像地毯的東西取代了。

農夫又笑了，這個問題似乎讓他開心起來。「我一個人住嗎？」他問。然後他提高了嗓音。

「沒人照顧我嗎？」他用意想不到的力量大聲說道。

波蘭人想起了樓上房間裡的那個女人。那個「人僕」告訴他，農夫和他的妻子是用敲牆壁來溝通的。老人開始咳嗽，然後他再次嘗試移動舌頭和下顎將假牙擺對位置。訪客沉默著，波蘭人意識到愛的死亡也有好處——他就不必再來這裡了。他的妻子握住他的手，捏得緊緊的。她受不了任何腐朽的事情，包括人類的衰老。

「我有孩子，」農夫說，「他們一年來看我幾次。您失去了一個兒子。」他用手指敲了敲擺著剪報的桌子。「您可能很想知道：為什麼孩子不常去探望老人？因為他們討厭老人。人是奇怪的生物。我總覺得人比牛還奇怪。偶爾有小牛被踩死，老牛也很平靜。」

溫現在把他的手握得更緊。她說：「人類不是牛。我們家的男孩不是被踩死的小牛。我們感謝您讓他來這裡，他在這裡顯然找到了其他地方找不到的東西。但是這些都已經過去了。我們必須繼續前進。我們還有一個兒子。波里斯從沒提過您，所以我才想看看他之前幾乎每天騎腳踏車去找的農夫究竟是誰。」

她的口才很好，這也是幼兒園老師的習慣使然。大吼大叫是沒用的。他注意到她對農夫講話的口氣就像對幼兒的父母一樣。當她真的不耐煩時，就會用這種口氣說話。她沒有鬆開波蘭人的手，而是將他的手按在自己身上。

她像是想表現農夫看：看清楚，這是我的丈夫，不是隨時都很好相處，有時還是個負擔，但我會繼續背著這個負擔。

「您們的兒子，」農夫說。他的手擱在桌子上，就在剪報上。波蘭人一時以為那些簡報一直擺在那桌子上，頓時心裡覺得不舒服。「我幾乎從沒見過您們的兒子，他總是直奔馬廄，然後直接回家。有幾次他進來這裡。我想送他糖果，他也不要。他連一條巧克力棒也不要。我說，孩子，帶條好吃的巧克力棒回去吧，好吃的。不要。我一眼就看出來了：他很不快樂。我能從在

動物和人身上看出他們散發出的氣息。如果小牛有這種生病的氣息，我馬上就能辨識出來。我看到了他的病色。亮黃色的。太亮了，我不得不移開視線。我父親也有這種能力。但這讓他抓狂。他無法忍受有人生病，總覺得該做點什麼。但我不是。我無法制止別人生病。讓他們生病的又不是我。我想告訴你。現在這樣比較好。帶著這種氣息沒辦法活下去的。我已經試過幫忙。我的手有療癒能力。但是現在太遲了。這是我想說的。你現在可以平靜生活了。」

溫說：「不要這樣談論我們的孩子。什麼他的病色，他的氣息。他沒有生病。您不了解他。」

農夫又笑了。他咯咯笑著，往手帕裡啐了一口。「他沒有生病。」他說：「大家一直都這麼認為。他們不相信我。大家都不想知道真相。我也看到了你們的顏色，我覺得，趁還來得及的時候做點什麼吧。」

波蘭人聽見一輛汽車駛入堆場。他的妻子依舊捏著他的手。出於愛。一種絕望的愛。

「那是我的人僕。」農夫的口氣聽起來有點著急，這可是今天下午第一次。四下一片死寂。他原本躁進的愉悅、強迫他人面對現實的需求和高談闊論的氣息等等，全都蕩然無存了。

「您的聽力還不錯。」波蘭人說。他的妻子用搔狗的皮毛的方式在他的腦後抓了一下。

「是的，我的耳朵還行。」農夫回答。「總有些器官還管用。你知道我的訣竅是什麼嗎？絕對不要洗。那會毀了你的耳朵。也絕對別去聽音樂會。耳朵會壞掉的。我的孩子想帶我去。我拒絕了。收音機進入這棟房子的聲音，對我來說已經夠好聽了。我的大兒子現在聾了。」

波蘭人聽到人僕穿過廚房。他進來時，看起來打扮得比馬僕更好，但身材也更細瘦。他帶了一個塑膠袋，然後馬上打開。

「烤乳豬，」人僕劈頭便說，「你愛吃的，對吧？」

人僕從塑膠袋拿出裝有烤乳豬和白飯的餐盒，然後將盒子放在報紙和剪下的訃聞上。報紙上記載著那場致命事故——波蘭人也想如此稱之。

「不愛，」農夫說。

這時人僕才轉向訪客，問道：「你們好嗎？」接著他對溫說：「我時不時來這裡幫忙。有時早上，有時晚上。接近用餐時間。現在還早，農夫都很早吃飯。通常我自己來，有時同事來。」

「對，」農夫說。「我吃得早。但沒食慾。」

「別胡說，」人僕說。「您現在好多啦。」

男人坐了下來。他把外套掛在椅子上，從袋子裡取出塑膠手套，這令波蘭人聯想到醫院。

「農夫總喚我『人僕』，」人僕說，「所以我現在也這樣自稱。」

他戴上手套，將兩三根手指伸進農夫嘴裡。「讓我們看看一切還好嗎。」人僕說。「不然會噎住的。你們可以放心坐下，可以繼續待在這裡。這只是一項例行公事，餵農夫吃飯，不是什麼秘密。」

「不了，」波蘭人說。「我們站著就好。我們很快就要走了。」

人僕從袋子裡拿出塑膠餐具，開始餵農夫進食。他在吃飯時不時哀聲嘆氣，偶爾揮揮手，好像在沒人說話時依舊要叫人安靜。農夫不時大聲說：「好了。」但是人僕堅定地回答：「還沒好，我們還要繼續吃。」人僕的左手仍然戴著塑膠手套。

波蘭人不明白為什麼他的妻子動也不動。她一直入迷地看著，好像從沒看過餵人進食一樣。

「他能自己吃飯，」人僕說，他在農夫的嘴裡放了一口飯，「但他卻不想，這就是他僱用我的原因。或者應該說，他的孩子雇用我，因為他們沒空來。而且他們也不住附近。」

農夫似乎想說些什麼，但人僕將手放在農夫的嘴上。「不然他會吐出來，浪費食物。」

這個奇觀似乎讓溫沉迷其中。她盯著人僕瞧，好像從未見過這種景象似的。

人僕用紙巾幫農夫擦了擦嘴，使他看上去比被餵食時更加無助。對比方才他談論男孩氣息的样子，令人不禁想原諒他。

「我的工作不在一般的護理範圍之內，」人僕說。「我也協助癡呆症患者，他們需要專屬的特定照護。他們常常不記得我的名字，老是我馬丁、勞倫斯還是大衛，好像每次都是不同人似的，但講『人僕』他們就記得了，所以我就叫人僕，別無分號。我把名片上的『魯德』劃掉了。」

他們看著名片，上面印著「人僕」，下方是被劃掉的名字，更下方是電子郵件地址和電話號碼。

「協助，」人僕魯德邊說邊把幾塊肉放進農夫嘴裡，「總是由上往下的。你們需要幫助的話，照護者就來到你家、給了點東西，你們因而成了弱勢的一方。許多人不喜歡這樣，不想被照護者瞧不起，我進入這個市場就是為了補足這個缺陷。我把自己變小，人僕的奧秘是讓自己變得非常之小。人僕總是說，儘管看不起我吧。沒關係。你可以瞧不起我。我是來照護別人的。這種事情沒人覺得好玩。大家都想照護自己，如果你不是嬰兒的話。但不是每個人都可以照護自己的。受照護的也不是很甘願。」

他擦了擦農夫的嘴。「好吃嗎？」人僕問。

「不，」農夫說。

「他愛吃的東西不多，」人僕愉快地說道，又往老人的嘴裡塞了些飯，「但是他不會放棄，對吧，你不想放棄吧？」

人僕等了一會兒，讓老人吞下食物，然後農夫說：「他們，我的孩子，他們巴不得我放棄。絕對不會。」

人僕點點頭。「他覺得他的孩子們討厭他，他活著是為了妨礙他們，因為他認為當他最終死去時他們會歡呼，而且他不想給他們這個機會，也許從來就不想給他們太多歡呼的機會。但是他們付我錢來維持他的生命，如果他們不愛自己的父親，是不會這麼做的。支付我的費用還得不到政府健保補貼。以後會的，但現在還不行。如果你很窮，人僕是不會到你家的，這很遺憾但事實就是這樣。我必須強調，現在還沒有但以後會有，也就是說將來每個人都會有自己的人僕。你活著是因為不想給孩子們歡呼的機會嗎？」

農夫點點頭。

波蘭人受不了了。「你等一下會去樓上？」他問。

「當然，」人僕說。「我接著還要餵夫人。有時他會敲牆壁。敲一次代表我愛你，敲兩次代表我恨你。你有時恨自己的太太，有時又很愛她。難道不是嗎？」人僕在農夫的背上親切地輕輕拍了幾下，好像這個人是一個真人大小、需要協助才能打嗝的嬰兒。

農夫點點頭。他設法將輪椅轉向身後的牆壁，對著牆壁用力敲了兩下。

「你還沒吃完。」人僕說。

老人把輪椅推回桌子，人僕已經在坐在桌前拿著湯匙等他，但農夫把湯匙推開了。他的鼻子發出吱吱聲。

「您實在很專業、又熱情。」溫說：「跟我之前看過的很不同。」

「我們該回家了，」波蘭人說。「小馬不會留了，所以你不會在這裡見到我們了。」

他鬆開妻子的手，沿著桌子走向人僕。

他的妻子猶豫地跟著他。她很可愛，他很確定，他的妻子會永遠都這麼可愛的。

「你們有我的電話。」人僕說。「假如你們認識想要使用我服務的人的話？我也需要協助，我內心深處也是個需要協助的人，如果你仔細看，會發現所有人都是需要協助的。這就是為什麼我們需要人僕。」

「您認為，」溫問，「您也可以幫人過生活嗎？」

「什麼意思？」

「假設有人說：今天人僕為我過活，我今天不想生活，我今天做不來。」

人僕搖搖頭。「人僕只能是提供協助的角色，現階段享受還是要靠自己。」

就在其他人彼此道別時，農夫又駕著輪椅離開餐桌，對著牆壁用力敲了兩次。

人僕打斷了道別的儀式。他溫柔地看著農夫。「我真的覺得很美，」他說，「這麼大把年紀還能用充滿激情的方式溝通。」

Vertaling van Fragment 2

(blz. 358 t/m 364)

貝克斯的老婆終於真正死去了。現在她不只對波蘭人來說是死了，對所有人來說都是死了，包括她自己的丈夫和從未把她接走的法國人。雖然波蘭人對她廣義上死了似乎鬆了一口氣，但她真正死去的事實卻令他吃不消。沒有任何解脫的感受。他記得很清楚，自己的生活曾圍繞在貝克斯的老婆周圍，伴隨著她承諾給予的安慰，儘管那段日子非常短暫。上一個死亡和這一個死亡彼此間隔十年，但兩者感覺沒有差別。不僅如此，隨著貝克斯的老婆真正死去，真正的愛似乎也永遠從他的生活中消失了——他懷疑過往的愛不過只是他想熱心履行的職責。

波蘭人參加了喪禮，畢竟 C 隊所有成員都去了。他不確定自己的位置，不知該用什麼態度面對。他該以什麼身份出席，消防員還是死者的朋友？最後他認為最好還是以 C 隊成員之一的身份出席。演講進行時，他盡了最大的努力不去想那個法國人，儘管他忍不住環顧四周，想看看那法國人到底是不是悄悄坐在來賓之中。

他的溫也沒有回來。感情還在，儘管她在僅有的幾次通話裡很少提到這點，但他也不想問。最重要的是，他不想給人留下嫉妒或受傷的印象。如果上帝的愛——雖然他拋棄了——教會了他什麼，那就是：傷口越深，愛就越大。

「你也不想那樣，不是嗎？」溫在電話中說。「你也不想明知結果卻又再嘗試一次。」

他太自傲所以無法堅持自己想要再試一次，但也有一部分原因是太害怕。於是他說：「不，我不想。」離婚與死亡一樣如此確定。

她非常友善，幾乎可說可愛，但是就算有過任何懷疑，她也都全部丟開了。她拋棄所有懷疑，這使她更加快樂。波蘭人不慌不忙地聽著，心裡頂多只有某種說不清的感受，好像生命是一件令人失望的事情。他們雖然度過了令人失望的幾年，但也一同經歷了快樂的幾個月與幾個寒暑。

下一次通話中，溫問他們是否能在沒有律師的情況下找一位調解人，達成友好的離婚。他們不是彼此相愛嗎？

友好的離婚，波蘭人覺得很有意思。他不想離婚，也覺得不必離婚，但是他也不想抵抗，因為他知道那是毫無意義的。是的，他愛她。痛苦是有，但他已經太習慣，幾乎沒察覺到它的存在。痛苦——假設滿分是十分，痛苦值是五點五分——是他的朋友。

一周後，他和他的（實際上已不再是他的）溫一起去了他曾與貝克斯的老婆去過的咖啡廳。他提議不要只是打電話，還可以見面，這樣比較容易。他們坐在咖啡廳裡時，他又問了一次，因為他們彼此相愛，所以他關心溫現在究竟知不知道自己是誰。這類的事情他可以問。她什麼也沒說，他堅持再問。他想要一個答案，因為這個答案就是她離開的原因，因為她不知道自己是誰了。現在她必須說，說出她到底是誰。他握住她的手，發現這讓她不舒服，才把手縮回。

「還要一點時間。」她說。「多久還不確定。那你最近好嗎？」

「還好。」波蘭人攪拌著咖啡。「還好。我想念妳，男孩不好受，他需要時間。」

剩下來尤里克和父親在一起住的房子顯得太大。他們倆的對話也減到最少。成長並不容易，不只對必須成長的人而言，對周圍的人也不容易。離婚並沒有讓成長變得比較容易。剩下來的男孩不想被旁人「自然就會長大」的風涼話打擾。他想自己來，他只想繼續自己成長。

「房子現在空了……妳就這樣走了。」話音剛落，波蘭人發現聽起來像是責備，但他不希望產生這種效果。現在的情況不同了，他們得習慣。她以前總會說：說說你的感受。他當時老是不明白為什麼非得說說自己的感受不可。人都有感受，這還不夠嗎？現在，他為了討好她，開始談起自己的感受了，卻立刻發現這可能造成誤解。

「我哪有就這樣走了。這與很久以前發生的事情沒有關係。我們已經度過那一段了，不是嗎？」

「是的，我們度過了。」波蘭人想再說些什麼，再次握住她的手，不是要向她表達愛意，而是想要表達他的感情。他的在乎，表明自己可以當個好前夫。

「我馬上就要走了，」她說。「我要去劇院。我們還應該多關心尤里克。他想我嗎？」

「他很少說話，」波蘭人說。

「我打電話給他的時候，要很努力才能讓他吐出幾個字。」

「對啦，不然還能怎樣。妳走了。他感到被拒絕。」

「他不必想念我。這不是我要問的。我丟下了你們。他可以生氣。」他的妻子聽起來確實很失望。對於那些幻想被愛的人來說，不被想念是很可怕的。

就像雅諾夫斯基一家最初嘗試過得像是男孩從未被火車輾過那樣生活，現在，父親和兒子也試著像彷彿從未有過母親一樣生活，彷彿他倆就是注定要一同坐困愁城，大眼瞪小眼。

「你去劇院到底要看什麼？」波蘭人問。

「單口喜劇。講笑話的喜劇演員。我已經準備好大笑一頓了。」

波蘭人向服務生要了帳單。

「很快，」她說，「當一切都安排好之後，他會和我待兩個星期，和你待兩個星期。然後他會變得更加健談。孩子長大以後又會開始講話的。這個階段會過去的。」

「我的兒子鮑里斯被奪走了。然後妳也離開我了，」波蘭人說。「但我只看我擁有的。我還有尤里克，還有一棟房子。我還有手腳，雙腿，手臂，眼睛，我還有很多。我是這樣看的。我是一個有福的人。」

溫付了帳單。他想付帳，但她搶先一步。

「你現在也得開始新生活，」他們站在咖啡廳外，溫說道。她付帳令他感到羞辱。她甚至連這小小的心意都不讓他展現。「你得去做，這很重要。」

他突然很想告訴她不要干涉他的生活。但他終究沒說出口，只是喃喃地說：「我再看看。」

波蘭人生著悶氣回到家後，認為她說得沒錯。他必須開始重建新的生活。舊的已經過去，新的必須開始，否則就是等死，但他還沒老到該等死。

那天晚上，他從泰國餐廳外帶了一些食物，擺上餐桌。他給男孩買了雞湯，給自己買了蔬菜炸春捲和素咖哩。他對尤里克說：「媽媽不會回來了。現在我確定了。」

「哦。」

「我是說，你還是會常常見到她，只是不在這棟房子裡。」

「早就知道啦。」

「你有什麼感覺？」

「還好，」剩下來的男孩說。「你欺負她。我早就說過了。」

「還好？」波蘭人提高音量。「你媽走了以後，你覺得一切都還好。你這麼不在乎讓我很生氣。」

「要發脾氣儘管發，別客氣。」尤里克說。

波蘭人深吸了一口氣。然後他說：「我覺得我會去找個老婆。」

「你要去幹嘛？」男孩正對著泰式雞肉湯大快朵頤。他喜歡吃肉，最好只吃肉。他對食物沒有太多看法，成長讓他陰沉又喜怒無常，但是看著他、聽見他吃某些菜餚依舊可以感受到他很享受，享受食物也是一種愛。

「我要去找個老婆。」波蘭人緩慢而有力地重複道。

尤里克有權利知道真相，公開透明。

「祝你好運，老兄。」

「媽媽也同意了，她認為這是好事。」

「她同意？」尤里克看著他，似乎無法想像。彷彿他根本無法想像她說過這樣的話。

「她不只同意，」波蘭人重複道。「這還是她自己提議的。」她雖然不完全是這麼說的，但她所謂的「新生活」除了新的女人以外還能有什麼其他意思？新的孩子是不可能的，現在就只剩找新女人這一條路，因為舊的女人已經跑了。

「也許你應該問她會不會幫你找？」男孩笑道，視線又轉回他的泰式雞肉湯。

「那你覺得呢？」波蘭人問。

「無所謂。」

「你確定嗎？」

剩下來的男孩點了點頭。「我覺得還好。」

波蘭人的憤怒消失了。他對尤里克和他青春期的消極與認命態度讓步了。儘管他有時無法擺脫尤里克青春期的消極帶有某種無生命的形象：他的小兒子其實並不想活著。喝完湯、吃完春捲之後，還有咖哩。他們兩人一同分著餐盒裡的咖哩。為了保險起見，他重複了前妻在咖啡廳裡所說的話。為尤里克做點打算，波蘭人去尋找新的愛。他認為使用愛這個詞很重要。「她不會馬上來住這裡。」他邊用湯匙攪拌咖哩，邊補充說：「但是我會去找的。」

「你要找？找什麼？受不了就去做吧，但我不看好你，老兄。也許你可以變成男同志。」剩下來的男孩戴起他的耳機，但是波蘭人不准他這麼做。吃飯的時候不行。用餐期間，即使餐桌上擺的是外帶餐盒的食物，也不能戴耳機聽音樂。男孩照做了，波蘭人還是有一些威嚴的。

吃完咖哩以後，他把餐具和盤子放進洗碗機，然後尋思哪裡才能找到新的女人。前一個女人他並沒有真的去找，而是偶然遇到的。她出現了，代表著一個新的可能，而他接受了。他幾乎不記得確切發生了什麼，他做了什麼，說了什麼，或是如何贏得她的芳心。

現在他老了，老是老但還很健康，保養得很好，禿頭但穿著整齊體面，一個中年男人，在許多方面仍然非常能幹。是的，他是一個非常能幹的波蘭人，在找女人的過程中這點絕對不能不提。尤里克錯了，他會成功完成任務。他必須積極去找。這種事縱使過去憑空發生，但現在是不會從天上掉下來的。波蘭人可以問同事離婚後如何打理生活，但他羞於啟齒。C隊有兩個離婚的男人，兩個現在都有女朋友，其他隊上離婚的男人更多。他還沒告訴隊上他太太跑了的事情。他一直拖延。他會略過她不再知道自己是誰的細節。C隊的男人不認為這種事情會發生。他們都很清楚自己是誰，無法想像竟然有人不知道。